

KENNISGROEP EUROPEES STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

januari 2017

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Kennisgroep Europees Strafrecht en Mensenrechten (KESM) van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijks selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan.

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [Artikel 3 EVRM en de herbeoordeling van levenslange gevangenisstraffen](#)
- [Artikel 5 EVRM: ‘vrijheidsontneming’ en ‘overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure’](#)
- [Kaderbesluit 2008/909/JBZ: beoordeling van de dubbele strafbaarheid](#)
- [Kaderbesluit 2002/584/JBZ: feitelijke overlevering en overmacht](#)
- [Kaderbesluit 2008/909/JBZ: overgangsrecht: artikel 28 lid 2 ziet op vonnissen die onherroepelijk zijn geworden voor de door betrokken lidstaat aangegeven datum](#)
- [Uitlevering: \(O.M.\) goede rechtsbedeling en doorlevering](#)
- [WETS: instemming veroordeelde](#)

ARTIKEL 3 EVRM EN DE HERBEOORDELING VAN LEVENSLANGE GEVANGENISSTRAFFEN

EHRM (Grote Kamer) 17 januari 2017, 57592/08 (Hutchinson/Verenigd Koninkrijk)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Artikel 3 EVRM, levenslange gevangenisstraf, herbeoordelingsprocedure, margin of appreciation, uitvoerende macht.

Klager is door de Britse gerechtelijke instanties veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. In [Vinter e.a./het Verenigd Koninkrijk](#)¹ had het hof geoordeeld dat het Britse recht betreffende de vrijlating van gevangenen die levenslang hebben niet helder was. De vereisten waren erg restrictief en boden geen ‘prospect of release’. Zij waren dus in strijd met artikel 3 EVRM. *The Court of Appeal* betrok dit arrest in zijn interpretatie van het recht. In [McLoughlin](#)² overwoog *the Court of Appeal* dat het de taak is van de *Secretary of State* om alle relevante omstandigheden te betrekken bij zijn beslissingen. Daarnaast moet de *Secretary of State* bij zijn beslissingen rekening houden met de relevante jurisprudentie van het EHRM. Volgens *the Court of Appeal* moeten de nationale vereisten en voorwaarden voor de herbeoordeling van een levenslange gevangenisstraf ruim worden geïnterpreteerd. Klager stelde dat zijn zaak niet te onderscheiden is van *Vinter e.a.* De kamer was het hier niet mee eens. De kamer overwoog in 2015 dat de uitleg van de nationale wetgeving door de nationale rechter aan de vereisten van artikel 3 EVRM voldoet. Vervolgens heeft de klager een verzoek ingediend om zijn zaak te laten herzien door de Grote Kamer. Klager is van mening dat het oordeel van de kamer in strijd is met het arrest *Vinter e.a.*. Volgens klager is dat de uitoefening van de herbeoordelingsprocedure door de uitvoerende macht in strijd met artikel 3 EVRM. Daarnaast heeft het oordeel van *the Court of Appeal* in *McLoughlin* onzekerheid als gevolg. Er is een te ruime interpretatiemogelijkheid gegeven aan de termen *exceptional circumstances* en *compassionate grounds*. Hierdoor is volgens klager geen ‘prospect of release’ en is het oordeel dus in strijd met artikel 3 EVRM.

De Grote Kamer overweegt dat herbeoordeling door de uitvoerende macht in lijn kan zijn met artikel 3 EVRM. Het valt binnen de *margin of appreciation* van de staten om te bepalen of de herbeoordeling plaatsvindt door de uitvoerende macht of door de rechterlijke macht. Uit de hiervoor bedoelde Britse rechtspraak volgt dat de *Secretary of State* verplicht is om zijn bevoegdheden uit te oefenen in overeenstemming met het EVRM en dat hij de relevante rechtspraak van het EHRM in acht moet nemen. Bovendien is voorzien in een *significant judicial safeguard*. De beslissingen van de *Secretary of State* kunnen namelijk worden getoetst door de rechterlijke macht. Door de ruime uitleg die het *Court of Appeal* heeft gegeven aan de begrippen *exceptional circumstances* en *compassionate grounds* bestaat volgens het EHRM een herbeoordeling “that not only can but also must consider whether, in light of significant change in a whole life prisoner and progress towards rehabilitation, continued detention can still be justified on legitimate penological grounds”. De criteria en voorwaarden voor de herbeoordeling van een levenslange gevangenisstraf moeten een *sufficient degree of clarity and certainty* hebben. De Britse herbeoordelingsprocedure voldoet hieraan, doordat bij interpretatie van de vereisten en voorwaarden van de herbeoordelingsprocedure rekening moet worden gehouden met de huidige en

¹ EHRM 9 juli 2013, 66069/09 (Vinter e.a./Verenigd Koninkrijk)

² *R v. McLoughlin, R v. Newell*, [2014] EWCA Crim 188.

toekomstige jurisprudentie van het EHRM. Met het oog daarop heeft de Grote Kamer zijn relevante rechtspraak in het arrest uiteengezet. Bovendien garanderen de verplichting van de *Secretary of State* om zijn beslissingen met redenen te omkleeden en de rechterlijke toetsing van die beslissing dat de bevoegdheid op consistente en transparante wijze zal worden toegepast. Volgens de Britse wetgeving kan de betrokkene op elk moment een herbeoordeling van de levenslange gevangenisstraf verzoeken. Klager heeft niet aangevoerd dat hij een dergelijk verzoek niet op elk moment heeft kunnen indienen. De Grote Kamer wijst er in dit verband wel op dat uit zijn rechtspraak blijkt van een duidelijke steun voor een herbeoordelingsprocedure die niet later dan 25 jaar na de oplegging van de levenslange straf plaatsvindt. De Grote Kamer concludeert dan ook dat de levenslange gevangenisstraf nu, in overeenstemming met art. 3 EVRM, als “reducible” kan worden beschouwd.

ARTIKEL 5 EVRM: ‘VRIJHEIDSONTNEMING’ EN ‘OVEREENKOMSTIG EEN WETTELIJK VOORGESCHREVEN PROCEDURE’

EHRM 13 december 2016, 36188/09 (Tiba/Roemenië)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: artikel 5 EVRM, vrijheidsontneming, overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure.

De klager is een advocaat en werd ervan verdacht in de hoedanigheid van zijn functie verzocht te hebben om geld van een cliënt in ruil voor het overtuigen van bepaalde rechters, buiten de context van rechterlijke procedures, om een gunstig oordeel in de zaak te krijgen (‘traffic of influence’).

De officier van justitie vaardigde een ‘warrant to appear’ uit, dat inhield dat klagers aanwezigheid noodzakelijk was om hem als verdachte te horen. De politie begeleidde de klager op 12 december 2008 naar het politiebureau en daarna naar de officier van justitie. De klager werd als verdachte gehoord van twaalf uur ’s middags tot tien voor vijf in de avond. Daarna werd hij beschuldigd van ‘traffic of influence’. Hij werd die vier uur lang ook constant bewaakt door de politie. Zijn telefoon, portemonnee en horloge werden door de politieagenten in beslag genomen. Vervolgens is hij 24 uur lang in politiebewaring gesteld. Het Hof van Beroep van Timișoara honoreerde op 13 december 2008 het verzoek van de officier van justitie om de klager voor 30 dagen in voorlopige hechtenis te plaatsen. De klager voerde bij die rechter aan dat hij op 12 december 2008 onrechtmatig van zijn vrijheid benomen was van 8 uur ’s ochtend tot tien over vijf in de avond. De klager wilde dat die onrechtmatige vrijheidsbeneming in mindering zou worden gebracht op de voorlopige hechtenis. De rechter verklaarde zich onbevoegd erover te oordelen. De klager ging tegen dat oordeel in bij de hoogste rechter. De hoogste rechter oordeelde dat beroep ongegrond. Op 12 maart 2010 werd de klager schuldig bevonden.

Bij het EHRM klaagde hij erover dat op 12 december 2008 sprake is geweest van onrechtmatige vrijheidsbeneming gedurende de periode dat hij onder politiebewaring was. Verder klaagde hij over het gebrek van een rechtsmiddel in de vorm van een rechterlijke beoordeling van de vrijheidsbeneming. Het Hof merkt op dat het doel van het recht op vrijheid in artikel 5 EVRM is om te verzekeren dat niemand willekeurig van die vrijheid benomen wordt.³ Het Hof herhaalt ook dat het startpunt om te bepalen of iemand van zijn vrijheid benomen is in de zin van artikel 5 EVRM de concrete situatie van de klager is, waarbij een reeks van criteria in acht genomen moeten worden, zoals het type, de duur, de effecten en de manier van implementatie van de maatregel in kwestie. Het verschil tussen vrijheidsontneming en vrijheidsbeperking is een verschil naar gradatie of intensiteit, en niet een verschil naar aard of wezen.⁴

De politie heeft de ‘warrant to appear’ aan klager getoond. De Staat heeft de stelling van klager dat de politie hem de hele tijd heeft bewaakt niet tegengesproken. Als klager niet met de politie was meegegaan, had de politie hem daartoe met geweld mogen dwingen. Klager was bovendien verplicht om beschikbaar te blijven voor de officier van justitie gedurende het verhoor. Dat verhoor duurde van 12.00 uur tot 16.50 uur en volgens klager was hij steeds in de macht van de politie die zijn mobiele telefoon en portemonnee in beslag hielden. Onder deze omstandigheden is er volgens het Hof geen bewijs dat klager uit eigen vrije wil had kunnen vertrekken of dat de autoriteiten hem ervan in kennis hadden gesteld dat hij dat kon doen. Volgens vaste rechtspraak van het Hof is dwang een belangrijk element in de beoordeling van de vrijheidsontneming in de zin van artikel 5 EVRM. De klager was in de macht van de autoriteiten gedurende de periode dat hij op 12 december 2008 op het politiebureau en bij de officier van justitie was. Het Hof concludeert dat er, ondanks de korte tijdsduur, sprake is geweest van ‘vrijheidsontneming’ in de zin van artikel 5 EVRM.

Het Hof beoordeelt vervolgens of die vrijheidsontneming ‘overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure’ was. In het onderhavige geval was de wettelijke grondslag voor de vrijheidsbeneming gelegen in artikel 183 lid 2 van het voormalige Roemeense Wetboek van Strafvordering. Volgens deze bepaling moet de uitvaardigende instantie de redenen opgeven waarom de maatregel, de ‘warrant to appear’, noodzakelijk is in het belang van het ophelderen van de zaak. Het Hof merkt op dat het bevel van de officier van justitie, uitgevaardigd op 11 december 2008, geen reden gaf voor de noodzaak van deze maatregel voor het verhoor van klager. Hoewel volgens de Staat de maatregel gerechtvaardigd was, gelet op het type misdrijf en de status van de andere persoon in het dossier, waren die redenen niet in het bevel opgenomen dat getoond werd aan de klager. Volgens de Staat had klager bij zijn voorgeleiding aan de officier van justitie kunnen vragen naar de redenen waarom de ‘warrant to appear’ was uitgevaardigd. Het Hof wijst erop dat de eis van het vermelden van de redenen niet alleen tot doel heeft om de verdachte te informeren, maar ook tot doel heeft om misbruik van de bevoegdheid tegen te gaan. Het Hof concludeert daarom dat door het weglaten van de specifieke

³ EHRM 2 augustus 2001, 44955/98 (Vittorio en Luigi Mancini/Italië), § 16.

⁴ EHRM 15 maart 2012, 39692/09, 40713/09 en 41008/09 (Austin e.a./Verenigd Koninkrijk), § 57.

redenen waarop het bevel gegrond was, het bevel niet voldeed aan de regels van het nationale strafprocesrecht. Er is daarom sprake van een schending van artikel 5 lid 1 EVRM.

Het Hof oordeelt verder dat het niet nodig is om de klacht onder artikel 5 lid 4 EVRM te onderzoeken. De klacht heeft alleen betrekking op de vrijheidsbeneming gedurende negen uur en tien minuten onder de ‘warrant to appear’ en niet op daaropvolgende vrijheidsbeneming. Artikel 5 lid 4 EVRM ziet alleen op rechtsmiddelen die gedurende de vrijheidsbeneming beschikbaar moeten zijn en niet op rechtsmiddelen die kunnen dienen om de rechtmatigheid te beoordelen van een periode van vrijheidsbeneming die al beëindigd is, zoals in het onderhavige geval.

Rechter Bošnjak is het op dit punt niet eens met de meerderheid. In zijn ‘dissenting opinion’ merkt hij op dat artikel 5 lid 4 EVRM direct in werking treedt na een arrestatie of detentie en toepasbaar is op iedereen die van zijn vrijheid benomen is. Er had dus een rechterlijke remedie beschikbaar moeten zijn waarmee klager zijn detentie had kunnen aanvechten. In deze situatie was er geen geschikte remedie beschikbaar, wat op zichzelf een schending van artikel 5 lid 4 EVRM oplevert.

KADERBESLUIT 2008/909/JBZ: BEOORDELING VAN DE DUBBELE STRAFBAARHEID

Hof van Justitie van de Europese Unie, 11 januari 2017, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4 (Grundza)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Kaderbesluit 2008/909/JBZ, beoordeling dubbele strafbaarheid

In onderhavige zaak is Jozef Grundza, een Slowaaks onderdaan, veroordeeld tot een cumulatieve gevangenisstraf wegens diefstal met braak en wegens belemmering van de tenuitvoerlegging van een beslissing van de gemeente Přešov in Tsjechië. Deze beslissing betrof een tijdelijk rijverbod. Het vonnis werd verstuurd naar het regionaal gerechtshof Prešov in Slowakije met het oog op erkenning van het vonnis en tenuitvoerlegging van de opgelegde straf in Slowakije.

In deze zaak wordt het Hof middels een prejudiciële vraag uitspraak te doen over de uitlegging van artikel 7, lid 3, en artikel 9, lid 1, onder d), van kaderbesluit 2008/909/JBZ (hierna: kaderbesluit). Het vonnis betrof geen lijstfeit op grond van artikel 7 lid 1 van het kaderbesluit. Artikel 7 lid 3 bepaalt dat de erkenning van het vonnis en de tenuitvoerlegging van de sanctie die is opgelegd voor een ander strafbaar feit dan een lijstfeit afhankelijk kan worden gesteld van de voorwaarde dat het feit ook naar het recht van de tenuitvoerleggingsstaat een strafbaar feit vormt, ongeacht de bestanddelen of de kwalificatie ervan. In samenhang daarmee voorziet art. 9 lid 1 onder d) in de mogelijkheid dat de bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat om de erkenning en de tenuitvoerlegging van de sanctie te weigeren, indien niet voldaan is aan de voorwaarde van dubbele strafbaarheid.

De Slowaakse rechter had twijfels of het Tsjechische strafbare feit betreffende de belemmering van de tenuitvoerlegging van een beslissing van een Tsjechische gemeente voldoet aan de voorwaarde van dubbele strafbaarheid. Slowakije heeft enkel een strafbaarstelling die betrekking heeft op rechterlijke beslissingen of beslissingen van een andere Slowaakse instantie die uitvoerbaar zijn op het Slowaakse grondgebied. Daaronder valt niet een Tsjechische beslissing die uitvoerbaar is op Tsjechisch grondgebied.

Het Hof bevestigt zijn vaste rechtspraak dat voor de uitlegging van een Unierechtelijke bepaling niet alleen rekening moet worden gehouden met de bewoording, maar ook met de context en de nagestreefde doelstellingen van de regeling waarvan de bepaling deel uitmaakt. Het Hof komt op grond van de bewoordingen van de bepaling, de context daarvan en de doelstelling van de regeling tot de conclusie dat de bevoegde autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat dient na te gaan of de feitelijke elementen die de oorsprong vormen van het strafbare feit, zoals die zijn weergegeven in het door de bevoegde autoriteit van de beslissingsstaat uitgesproken vonnis, indien zij zouden hebben plaatsgevonden op het grondgebied van de tenuitvoerleggingsstaat, als zodanig ook op dat grondgebied strafrechtelijk hadden kunnen worden bestraft. Wat betreft de *bewoordingen* volgt uit art. 7 lid 3 dat de noodzakelijke en voldoende voorwaarde is dat de handelingen ook in de tenuitvoerleggingsstaat een strafbaar feit vormen. De strafbare feiten in de twee betrokken lidstaten hoeven daarom niet identiek te zijn. Deze uitleg wordt ondersteund door de woorden ‘ongeacht de bestanddelen of de kwalificatie’ waaruit volgt dat er noch tussen de bestanddelen van het strafbare feit in beide betrokken lidstaten noch tussen de benaming of de classificatie van dat strafbare feit in beide lidstaten een exacte overeenstemming behoeft te bestaan. Wat betreft de *context* wijst het Hof erop dat de voorwaarde van dubbele strafbaarheid een uitzondering vormt op het beginsel van wederzijdse erkenning en dat deze uitzondering dus strikt moet worden uitgelegd, teneinde het aantal gevallen van weigering van de erkenning en tenuitvoerlegging te beperken. Dat het strafbare feit inbreuk maakt op een officiële beslissing van een Tsjechische overheidsinstantie en, bijgevolg, op een door Tsjechië beschermd belang is niet relevant. Bij de beoordeling van de dubbele strafbaarheid moet de verwijzende rechter niet nagaan of het door de beslissingsstaat beschermde belang geschonden is, maar of, in de situatie waarin het betrokken strafbare feit zou hebben plaatsgevonden op het grondgebied van de tenuitvoerleggingsstaat, een vergelijkbaar, door het nationale recht van die staat beschermd belang zou kunnen worden geacht te zijn geschaad. Wat betreft de *doelstelling* merkt het Hof op dat het kaderbesluit beoogt de reclassering te bevorderen van de gevonniste persoon met name in gevallen waarin hij onderdaan is van de tenuitvoerleggingsstaat. Een strikte uitleg draagt bij aan de verwezenlijking van die doelstelling.

Grundza is veroordeeld wegens het besturen van een motorvoertuig op het grondgebied van Tsjechië ondanks het bestaan van een beslissing van een Tsjechische overheidsinstantie waarbij hem dit was verboden. Volgens het Hof moet de verwijzende rechter dan ook nagaan of, indien deze feitelijke elementen, te weten het besturen van een motorvoertuig

ondanks het bestaan van een officiële beslissing die een dergelijke gedraging verbod, zouden hebben plaatsgevonden op het grondgebied van Slowakije, zij op grond van het Slowaakse strafrecht hadden kunnen worden bestraft. Indien dat het geval is, moet worden aangenomen dat aan de voorwaarde van dubbele strafbaarheid is voldaan

KADERBESLUIT 2002/584/JBZ: FEITELIJKE OVERLEVERING EN OVERMACHT

Hof van Justitie van de Europese Unie 25 januari 2016, C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39 (Vilkas)

[Hyperlink](#)

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel, artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit 2002/584/JHA, feitelijke overlevering, overmacht, onvoorzienbaarheid.

Tegen Vilkas zijn twee Europese aanhoudingsbevelen (hierna: EAB's) uitgevaardigd door Litouwen. De uitvoerende rechterlijke autoriteit in Ierland heeft met de overlevering ingestemd. Ingevolge Section 16(3A) van de European Arrest Warrant Act 2003, de Ierse wet op het Europees aanhoudingsbevel, moet de minister van Justitie en Rechtsgelijkheid de verweerder niet later dan tien dagen nadat de bevelen van kracht worden aan de uitvaardigende staat feitelijk overleveren. In de onderhavige zaak mocht Vilkas niet later dan 3 augustus 2015 overgeleverd worden. Het verzet van Vilkas zorgde ervoor dat twee pogingen tot overlevering per vliegtuig mislukten. Gezien de eerste twee pogingen werd voorgesteld dat Vilkas over zee naar het vaste land van Europa vervoerd zou worden en vervolgens over land naar Litouwen, wat goedgekeurd moest worden door de High Court, rechter in eerste aanleg in Ierland. Op 14 augustus 2015 stelde de High Court echter vast dat volgens de uitlegging van Section 16 (3) tot en met (5A) van de European Arrest Warrant Act 2003 hij niet bevoegd was om een verzoek tot vaststelling van een nieuwe datum voor de overlevering in behandeling te nemen. Het verzoek werd geweigerd en Vilkas werd vrijgelaten. De minister van Justitie en Rechtsgelijkheid ging tegen deze beslissing in hoger beroep bij de verwijzende rechter, de appelrechter. De appelrechter stelde daarop een prejudiciële vraag aan het Hof, omdat Section 16 van de European Arrest Warrant Act 2003 artikel 23 van Kaderbesluit 2002/584/JBZ omzet. Aan het Hof wordt de vraag gesteld of artikel 23 van Kaderbesluit 2002/584/JBZ toestaat dat meermaals een datum voor de feitelijke overlevering van de gezochte persoon wordt overeengekomen en indien dit het geval is, welke situaties aangemerkt kunnen worden als 'omstandigheden buiten de macht' van enige lidstaat in de zin van die bepaling.

Het Hof wijst erop dat de gezochte persoon zo spoedig mogelijk moet worden overgeleverd (art. 23 lid 1) en niet later dan tien dagen na de definitieve beslissing op het EAB (art. 23 lid 2). Een uitzondering daarop vormt art. 23 lid 3. Volgens deze bepaling nemen de rechterlijke autoriteiten contact met elkaar op en stellen zij in onderlinge overeenstemming een nieuwe datum vast voor de overlevering, indien de uitvoerende lidstaat de gezochte persoon door omstandigheden buiten de macht van enige lidstaat niet kan overleveren binnen de termijn van tien dagen na de definitieve beslissing. De overlevering moet dan plaatsvinden binnen tien dagen vanaf de nieuwe datum. Hoofdzakelijk op grond van de doelstelling van bespoediging van de justitiële samenwerking in strafzaken komt het Hof tot het oordeel dat het Unierecht het aantal pogingen tot feitelijke overlevering niet uitdrukkelijk beperkt. Aan deze conclusie wordt geen afbreuk gedaan door de verplichting om artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit in overeenstemming uit leggen met het recht op vrijheid en veiligheid in artikel 6 van het Handvest van de grondrechten van de EU.⁵ Die uitlegging van artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit brengt met zich mee dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit niet noodzakelijkerwijs gehouden is om de gezochte persoon in vrijheid te stellen indien hij nog in hechtenis verkeert, indien de betrokken autoriteiten overeenkomstig artikel 23 lid 3 van het Kaderbesluit een tweede nieuwe datum voor overlevering vaststellen, kan de autoriteit alleen besluiten de hechtenis te handhaven als de overleveringsprocedure op voldoende voortvarende wijze wordt uitgevoerd en de hechtenis bijgevolg niet buitensporig duurt. De autoriteit moet daarom de betreffende situatie concreet toetsen, waarbij zij rekening dient te houden met alle relevante factoren. Vervolgens gaat het Hof na of de rechterlijke autoriteiten een derde datum voor overlevering overeen moeten komen, indien de gezochte persoon, door herhaaldelijk verzet te bieden, de overlevering twee keer heeft verhinderd. Volgens het Hof is met 'buiten de macht van enige lidstaat' bedoeld overmacht in een van beide lidstaten. Het is de bedoeling van de Uniewetgever geweest dat onder het begrip 'overmacht' moet worden verstaan abnormale en onvoorzienbare omstandigheden die zich hebben voorgedaan buiten toedoen van degene die zich erop beroept, en waarvan de gevolgen ondanks alle voorzorgsmaatregelen niet konden worden vermeden. Omdat art. 23 lid 3 een afwijking van de hoofdregel vormt, moet het begrip overmacht eng worden uitgelegd. De omstandigheid dat de overlevering wordt *bemoeylijkt* kan de toepassing van de regel dan ook niet rechtvaardigen.

In deze context kan het verzet door een gezochte persoon tegen zijn overlevering op goede gronden worden beschouwd als een abnormale omstandigheid die zich heeft voorgedaan buiten toedoen van de betrokken autoriteiten. Het feit dat sommige gezochte personen zich verzetten tegen hun overlevering kan echter in beginsel niet als een onvoorzienbare omstandigheid worden aangemerkt. In een situatie zoals deze, waarin Vilkas zich al tegen de eerste poging tot overlevering verzet heeft, kan de tweede poging tot overlevering niet als onvoorzienbaar beschouwd worden. De lidstaten beschikken over middelen die het hun in de meeste gevallen mogelijk maken het verzet van de gezochte persoon te breken. Het is eveneens mogelijk dat algemeen gebruik wordt gemaakt van transportmiddelen waarvan het gebruik niet doeltreffend door het verzet van de gezochte persoon kan worden verhinderd. Het kan echter niet geheel worden uitgesloten dat, wegens uitzonderlijke omstandigheden, op objectieve wijze blijkt dat het verzet door de gezochte persoon tegen zijn overlevering voor de betrokken autoriteiten niet voorzienbaar was, en dat de gevolgen van dat verzet

⁵ HvJ EU 16 juli 2015, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474 (Lanigan), punt 54.

ondanks alle door deze autoriteiten genomen voorzorgsmaatregelen niet konden worden vermeden. Het is aan de verwijzende rechter om na te gaan of daarvan sprake is.

Tenslotte overweegt het Hof nog voor het geval dat de verwijzende rechter tot het oordeel komt dat geen sprake is van overmacht dat het Kaderbesluit niet zo kan worden uitgelegd dat dat de uitvoerende rechterlijke autoriteit na het verstrijken van de gestelde termijnen niet langer een nieuwe datum voor overlevering met de uitvaardigende rechterlijke autoriteit kan vaststellen, of dat de uitvoerende lidstaat niet langer verplicht is de tenuitvoerleggingsprocedure voort te zetten.

KADERBESLUIT 2008/909/JBZ: OVERGANGSRECHT; ARTIKEL 28 LID 2 ZIET OP VONNISSEN DIE ONHERROEPELIJK ZIJN GEWORDEN VOOR DE DOOR BETROKKEN LIDSTAAT AANGEGEVEN DATUM

Hof van Justitie van de Europese Unie 25 januari 2017, C-582/15, ECLI:EU:C:2017:37 (Van Vemde) [Hyperlink](#)

Trefwoorden: Kaderbesluit 2008/909/JBZ, wederzijdse erkenning, onherroepelijke vonnis.

In onderhavige zaak heeft het hof van beroep Antwerpen een Nederlander veroordeeld tot een vrijheidsstraf van drie jaar. Dit arrest is onherroepelijk geworden op 6 december 2011. Op 23 juli 2013 hebben de Belgische autoriteiten de overname van de tenuitvoerlegging van de opgelegde vrijheidsstraf verzocht aan Nederland. De rechtbank Amsterdam twijfelt in dit geval over het toepasselijke recht. In art. 28 lid van kaderbesluit 2008/909 (hierna: kaderbesluit) is bepaald dat verzoeken die zijn ontvangen na 5 december 2011 moeten worden behandeld volgens de voorschriften die de lidstaten op grond van dit kaderbesluit aannemen. Een uitzondering is opgenomen in artikel 28 lid 2 van het kaderbesluit. Volgens deze bepaling kan een lidstaat de verklaring afleggen dat hij in gevallen waarin het onherroepelijke vonnis is gegeven vóór de door hem bepaalde datum de bestaande vóór 5 december 2011 toepasselijke rechtsinstrumenten zal blijven toepassen. De bedoelde datum mag dan niet later vallen dan 5 december 2011. De verwijzende rechter heeft aan het Hof van Justitie de vraag gesteld of artikel 28, lid 2, van het kaderbesluit zo moet worden uitgelegd dat het ziet op vonnissen die zijn geweest vóór de door de betrokken lidstaat aangegeven datum, ongeacht wanneer die vonnis onherroepelijk zijn geworden, of juist zo moet worden uitgelegd dat het slechts ziet op vonnissen vóór die datum onherroepelijk zijn geworden. Daarop benadrukt het Hof dat de term vonnis in artikel 1, sub a, van het kaderbesluit is gedefinieerd als een door een rechter van de beslissingsstaat gegeven onherroepelijk uitspraak of beschikking waarbij een sanctie aan een natuurlijke persoon wordt opgelegd. Daarnaast is volgens artikel 3, lid 3 het kaderbesluit uitsluitend van toepassing op de erkenning van vonnissen en de tenuitvoerlegging van sancties die binnen de definities vallen van het kaderbesluit. Het hof concludeert dat materiële werkingssfeer zich beperkt tot de beslissingen die onherroepelijk zijn geworden, met uitsluiting van de beslissingen waartegen een rechtsmiddel is ingesteld. Het Hof herhaalt dat een autonome en uniforme uitlegging is vereist, indien de Unierechtelijke regel niet naar het recht van de lidstaten verwijst. Het Hof merkt op dat in artikel 1, sub a, van het kaderbesluit geen verwijzing bevat naar het recht van de lidstaten en dus een autonome en uniforme uitlegging vereist. Het begrip “vonnis” is dus een autonoom begrip van Unierecht. Hoewel de bewoordingen van art. 28 lid 2 van het kaderbesluit niet eenduidig zijn, pleiten de verwijzing in deze bepaling naar “onherroepelijk vonnis” en de definitie van “vonnis” voor de uitleg dat deze bepaling ziet op een in een strafzaak als laatste gewezen vonnis, dat de veroordeling van de veroordeelde persoon onherroepelijk maakt. De omstandigheid dat zowel art. 1, sub a als art. 28 lid 2 verwijst naar de onherroepelijkheid van het vonnis onderstreept het bijzondere belang dat wordt gehecht aan de onmogelijkheid om het vonnis te bestrijden en aan de datum waarop dat bestrijden onmogelijk is geworden. Volgens het Hof moet artikel 28 lid 2 van het kaderbesluit eng worden uitgelegd omdat het een uitzondering betreft op artikel 28 lid 1 van het kaderbesluit. Een beperking van het aantal gevallen dat onder het oude recht valt en dus een toename van het aantal gevallen dat onder het nieuwe recht valt, waarborgt het best het door het kaderbesluit nagestreefde doel, te weten de erkenning van een vonnis en de tenuitvoerlegging van een sanctie ter bevordering van de reclassering van de betrokken persoon. Kortom, artikel 28 lid 2 van het kaderbesluit moet zo worden uitgelegd dat het slechts ziet op vonnissen die onherroepelijk zijn geworden vóór de door de betrokken lidstaat aangegeven datum.

UITLEVERING: (O.M.) GOEDE RECHTSBEDELING EN DOORLEVERING

Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 2 december 2016, ECLI:NL:RBDHA:2016:16622 [Hyperlink](#)

Trefwoorden: uitlevering; sepotbeslissing; goede rechtsbedeling; doorlevering.

De Minister van Veiligheid en Justitie heeft de uitlevering van eiser aan de Verenigde Staten van Amerika toegestaan ten behoeve van de verdere tenuitvoerlegging van een aanzienlijke vrijheidsstraf. Eiser is verdachte in een Nederlands onderzoek naar drugshandel tussen Zuid-Amerika en Nederland (onderzoek 26Top). De Nederlandse officier van justitie heeft meegedeeld dat hij de zaak tegen eisen zal seponeren, indien de uitlevering aan de Verenigde Staten doorgang vindt. Eiser vordert primair dat de uitlevering aan de Verenigde Staten wordt uitgesteld totdat zijn vervolging in Nederland onherroepelijk is afgerond en subsidiair dat de Staat wordt bevolen geen toestemming te geven voor uitlevering voor feiten die op dit moment in het Nederlandse onderzoek 26Top worden behandeld. Eiser stelt zich daarbij op het standpunt dat de Staat onrechtmatig jegens hem handelt door hem uit te leveren aan de Verenigde Staten, terwijl hij vervolgens mogelijk wordt doorgeleverd aan Peru voor de vervolging voor andere strafbare feiten.

De voorzieningenrechter wijst het gevorderde af.

Op het Openbaar Ministerie rust geen verplichting tot vervolging. Het wettelijk systeem biedt een verdachte ook niet de mogelijkheid om te klagen over een sepotbeslissing in zijn eigen zaak. Zoals de Staat terecht aanvoert, is de voorzieningenrechter aan die wettelijke keuze gebonden en is er dan ook geen beoordelingsruimte op dit punt. Volgens eiser brengt het beginsel van goede rechtsbedeling mee dat hij voor de feiten waarvoor Peru mogelijk om uitlevering verzoekt – die centraal staan in het onderzoek 26Top – in Nederland zou moeten worden vervolgd, en niet in Peru. De uitlevering aan de Verenigde Staten is echter verzocht voor andere feiten dan die centraal staan in het onderzoek 26Top. De theoretische mogelijkheid dat eiser na uitlevering aan de Verenigde Staten wordt doorgeleverd aan Peru brengt niet mee dat thans dient te worden beoordeeld of vervolging voor feiten uit het onderzoek 26Top in Nederland de voorkeur verdient boven vervolging daarvoor in Peru. Die vraag dient pas te worden beantwoord indien Peru daadwerkelijk om uitlevering verzoekt. Daarop vooruitlopen is prematuur. Daarbij komt dat uit artikel 15 lid 1, aanhef en onder c van het Uitleveringsverdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Verenigde Staten van Amerika [doorlevering] voortvloeit dat de Verenigde Staten eiser niet mogen uitleveren aan Peru zonder toestemming van Nederland. De Staat heeft ter zitting verklaard dat die eventuele toestemming niet buiten medeweten van eiser wordt verleend, zodat ervan moet worden uitgegaan dat eiser – indien die situatie zich voordoet – de mogelijkheid heeft een rechtsmiddel aan te wenden.

Hetzelfde geldt voor de stelling dat eiser geen eerlijk proces in Peru zal krijgen. Ook die stelling moet worden beoordeeld op het moment dat Peru daadwerkelijk om uitlevering verzoekt en door de staat waar eiser zich dan bevindt. Nog afgezien van het feit dat ook deze beoordeling prematuur is nu niet vaststaat dat Peru daadwerkelijk om uitlevering zal vragen, is een beoordeling van de situatie in een land op het gebied van de mensenrechten op voorhand niet mogelijk. Die situatie kan immers aan verandering onderhevig zijn.

WETS: INSTEMMING VEROORDEELDE

Voorzieningenrechter Rechtbank Den Haag 16 december 2016, ECLI:NL:RBDHA:2016:16623 [Hyperlink](#)

Trefwoorden: WETS; instemming veroordeelde; art. 2:3 WETS; art. 2:5 WETS; Kaderbesluit 2008/909/JBZ; kaderbesluitconforme uitleg.

Eiser, een Nederlander, is in 2012 in België onherroepelijk veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar. Hij meldt zich in 2013 vrijwillig op een politiebureau in Nederland om een Nederlandse gevangenisstraf uit te zitten. De Belgische autoriteiten verzoeken Nederland om de tenuitvoerlegging van de Belgische gevangenisstraf over te nemen. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden oordeelt in een beslissing van 7 juni 2013 dat er geen gronden tot weigering van de erkenning van de Belgische uitspraak zijn. Het oordeel houdt in dat instemming van de veroordeelde niet vereist is, omdat hij Nederlander is en in Nederland zijn vaste woon- of verblijfplaats is. Op 25 juni 2013 beslist dat de Minister van Veiligheid en Justitie dat de Belgische straf in Nederland ten uitvoer gelegd kan worden. In 2016 doen de Belgische autoriteiten een verzoek tot overname van de tenuitvoerlegging van een ander Belgisch vonnis. Het e-mailbericht van de Minister van Veiligheid en Justitie houdt over dit verzoek in dat nu veroordeelde niet zijn vaste woon- of verblijfplaats in Nederland heeft (uit het rapport van Reclassering Nederland blijkt dat hij in België woonachtig is) zijn instemming vereist is.

Volgens eiser heeft de Staat niet kunnen komen tot de beslissing van 25 juni 2013, omdat eiser nooit heeft ingestemd met de erkenning en tenuitvoerlegging door Nederland van de Belgische gevangenisstraf. Die instemming was volgens eiser nodig, omdat het Gerechtshof er ten onrechte van uit gegaan dat eiser zijn vaste woon- of verblijfplaats in Nederland had.

De voorzieningenrechter wijst de gevorderde beëindiging van de detentie af.

Volgens art. 2:3 WETS is instemming van de veroordeelde een voorwaarde voor de erkenning en tenuitvoerlegging van een buitenlandse uitspraak. Art. 2:5 WETS formuleert een aantal uitzonderingen, waaronder de uitzondering dat de veroordeelde Nederlander is en zijn vaste woon- of verblijfplaats in Nederland heeft (onderdeel a) en de uitzondering dat de veroordeelde naar Nederland is gevlucht of teruggekeerd naar aanleiding van de buitenlandse strafvervolging of na de veroordeling (onderdeel c).

Weliswaar is het Gerechtshof ten onrechte van de veronderstelling uitgegaan dat eiser zijn vaste woon- of verblijfplaats in Nederland heeft, eiser heeft eerder daarin geen aanleiding gezien om zich tot de Minister of de rechter te wenden. Eiser heeft tot voor kort – en dus jarenlang – geen bezwaar gemaakt tegen de beslissing van 25 juni 2013. Voor zover instemming was vereist, heeft eiser hiermee van zijn instemming blijk gegeven.

Bovendien was de instemming niet vereist op grond van art. 2:5 onderdeel c WETS. Eiser heeft dat betwist met een beroep op Kaderbesluit 2008/909/JBZ, waaraan de WETS uitvoering geeft. Dat kaderbesluit heeft geen rechtstreekse werking, maar de voorzieningenrechter moet het nationale recht conform het kaderbesluit uitleggen. Kaderbesluit 2008/909/JBZ eist niet noodzakelijkerwijs een causaal verband tussen een veroordeling in de beslissingsstaat en de komst naar de andere lidstaat [naar aanleiding van de tegen hem in de beslissingsstaat ingestelde strafvervolging of

uitgesproken veroordeling’]. Vast staat dat eiser is teruggekeerd naar Nederland nadat hij in België was veroordeeld, zodat zijn instemming op grond van art. 2:5 onderdeel c WETS niet nodig was.

KORTE SIGNALERINGEN

Artikel M. Bulterman, C. ten Dam & M. de Mol, ‘Kroniek Europese Unie en Mensenrechten: Jurisprudentie Hof van Justitie EU, maart – september 2016’, NTM/NJCM-bull. 2016/38, 1 december 2016.

Trefwoorden: horizontale werking van het verbod van discriminatie, eerbiediging van het privéleven, artikel 47

Handvest, grenzen wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning, zonder nationaal aanhoudingsbevel geen Europees aanhoudingsbevel, vrijheidsbeneming, uitlevering, schending redelijke termijn.

[Hyperlink](#)

Artikel, A.J.C. Perdaems, ‘Hoge Raad en grondrechten: EHRM of Hof van Justitie EU?, in: Weekblad Fiscaal Recht, 17 januari 2017.

Trefwoorden: adviesprocedure, EHRM, samenloop, grondrechten.

[Hyperlink](#)

Artikel, R. Robroek, ‘De motivering van de voorlopige hechtenis in Nederland en het EVRM’, in: Delikt en Delinkwent, 19 december 2016.

Trefwoorden: Voorlopige hechtenis, artikel 5 EVRM, motivering.

[Hyperlink](#)

Artikel, T. Spronken, ‘Recht op hoop: levenslang anno 2017’, in: NJB 2017/261, afl. 5, 31 januari 2017.

Trefwoorden: herbeoordeling levenslange gevangenisstraf, Hutchinson-zaak, EHRM, Vinter-criteria.

[Hyperlink](#)

Artikel, P. Wattel, ‘Bis in idem’, in: NJB 2017/205, afl. 4, 23 januari 2017.

Trefwoorden: ne bis in idem, cumulatie van bestraffende procedures, artikel 4 Protocol 7 EVRM, artikel 50 EU-Handvest.

[Hyperlink](#)

European Courts Blogspot, Hoe scherp zijn de tanden van de slachtofferrichtlijn?, 22 januari 2017.

Trefwoorden: slachtofferrichtlijn, onschuldpresumptie, wraking, secundaire victimisatie.

[Hyperlink](#)

‘Aanbevelingen aan de nationale rechterlijke instanties over het aanhangig maken van prejudiciële procedures’, Hof van Justitie van de Europese Unie, 25 november 2016

Trefwoorden: artikel 267 VWEU, prejudiciële procedures, aanbevelingen

[Hyperlink](#)